

korte mededelingen

Aandacht voor: Natuurbeschermingsvereniging 'De Steltkluut'

In 1991 was het precies 35 jaar geleden dat 'De Vogelwacht Oost-Zeeuwsch-Vlaanderen', nu Natuurbeschermingsvereniging 'De Steltkluut', werd opgericht. De vereniging bestaat uit verschillende werkgroepen. De oudste is de werkgroep Landschapsonderhoud, kortweg Knotgroep, genoemd. Deze bestaat reeds twintig jaar! Op 5 oktober 1991, tijdens de jubileumactiviteiten in het Cultureel centrum 'De Halle' in Axel, demonstreerde deze werkgroep uitgebreid haar vaardigheden. Dank zij deze vaste kern van vrijwilligers komen er in Zeeuwsch-Vlaanderen nog steeds knotwilgen en knotpopulieren voor. Enkele andere groepen zijn: werkgroep Planologie, Vogel-, Bomen-, Planten- en Insektenwerkgroep en bijvoorbeeld de Jeugdwerkgroep. In de jaren tachtig heeft de vereniging haar naam gewijzigd omdat zich een nieuwe generatie natuurliefhebbers aandiende. Deze 'nieuwe lichting' heeft een bredere kijk op natuurbescherming dan alleen het waarnemen van vogels. Achteraf gezien, bleek de voortzetting op deze manier succesvol te zijn. In het werkgebied groeit de industrie steeds door, er is overbemesting (kunstmest) van akkerbouwgronden, veel recreatie en er worden bosrijke gebieden ten behoeve van woningbouw gerooid. In samenwerking met de milieuverenigingen is er de laatste jaren veel werk verzet om gemeenten en provincie te stimuleren natuur en landschap in Zeeuwsch-Vlaanderen zo veel mogelijk te ontzien. De vereniging vindt een extra uitdaging bij de voortzetting van het vele werk in het toenemend vertrouwen in de verenigingsstandpunten bij het grote publiek in de regio. Een reden te meer om mee te werken aan de oprichting van een Milieu Educatief Centrum (MEC) in Zeeuwsch-Vlaanderen. Een MEC

geeft een extra ondersteuning voor verenigingen en ook faciliteiten voor bedrijven, onderwijs en natuurlijk voor de bevolking. Het milieuprogramma voor 1992 kan bij het voorlichtingscentrum van de provincie Zeeland worden aangevraagd (Abdij 9, Middelburg, 01180-31 400). De hele groei heeft het nodig gemaakt dat de aanstelling van extra bestuursleden nodig was. Hierdoor kan de Natuurbeschermingsvereniging 'De Steltkluut' wat zaken waar voorheen weinig tijd voor was, aanpakken. Zo kreeg het clubblad 'De Steltkluut' al een nieuw jasje en werd regelmatig gebracht in de uitkomst van het jeugdblad 't Stekkertje'. Er wordt wat meer gewerkt aan public relations en onder de Oostzeeuwschvlaamse bevolking loopt een onderzoek naar het nut en de bekendheid van een natuurbeschermingsvereniging. Tijdens de jubileumdag is door de Planologiewerkgroep een zwartboek gepresenteerd over hetgeen in de afgelopen jaren allemaal mis is gegaan. De vereniging maakt zich zorgen om de kreken. Grote gebiedsdelen langs de kreken zijn inmiddels akkerpercelen geworden. Hierdoor is heel wat bijzondere flora verdwenen en ook de vogelstand is drastisch verminderd.

Natuurbeschermingsvereniging 'De Steltkluut' verdient alle belangstelling in Zeeuwsch-Vlaanderen. Er zijn vast wel activiteiten waar men eens aan mee kan doen. Al was het maar om eens kennis te maken. De vereniging is te bereiken op postbus 319, 4530 AH Terneuzen. Telefoonisch, na 17.00 uur, bij het secretariaat mevrouw V. van Bavel, 01140-14 224.

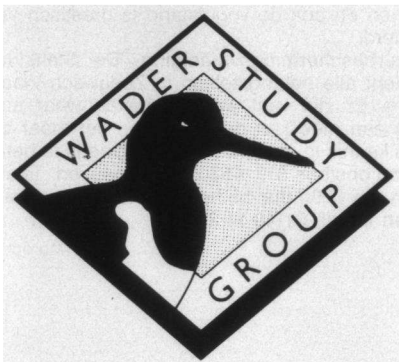
Pierre Maréchal.

En de boer... die ploegde voort.
Foto: Natuurbeschermingsvereniging
'De Steltkluut'.

Het Wader Study Group-weekend op Texel

De jaarlijkse bijeenkomst van de Wader Study Group (WSG) vond dit jaar begin oktober plaats op Texel. Drie dagen lang waren zo'n 150 amateur- en professionele steltloperonderzoekers uit elf landen bijeen. Gedurende het weekend kon iedereen genieten van een scala aan lezingen over steltloperonderzoek en waren er posterpresentaties. Er waren lezingen over migratie, populatieprocessen, genetica, energetica en broedbiologie. De lezingen vonden plaats op het Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee dat haar ruimte hiervoor beschikbaar stelde. Op zondagmiddag vonden er excursies naar diverse natuurgebieden op Texel plaats en het avondprogramma werd gevuld met diaserieën over projecten op de Siberische toendra en met de swingende muziek van de Buzz. 's Maandags was er aansluitend Symposium met als thema 'Steltlopers en de beschikbaarheid van hun benthische prooien'. Deze dag werd opgeluisterd door enthousiaste verhalen over hoe prooidieren het steltlopers moeilijk kunnen maken, maar ook over hoe de verschillende steltlopersoorten toch aan hun kostje kunnen komen. Het was een zeer geslaagd weekend met vele enthousiaste reacties.

Wat is de Wader Study Group (WSG) nu eigenlijk?

De Wader Study Group is een internationale organisatie die zich bezighoudt met het stimuleren van onderzoek naar wad- en watervogels, in het bijzonder steltlopers. De WSG streeft na dat amateurs en professionele steltloperonderzoekers contact houden. De WSG helpt met het organiseren van samenwerkingenprojecten. Daarnaast wil de WSG een medium zijn voor uitwisseling van informatie.

Het onderzoeksterrein is breed en beslaat onderwerpen als broedbiologie, voedsel生态学, migratie en gedrag. Op dit moment worden er verschillende projecten door de WSG gecoördineerd, onder andere:

- onderzoek naar de voorjaarsmigratie van steltlopers op de oostatlantische trekroute
- een monitoring programma over het gebruik van binnenlandgebieden op de trek in Europa
- een bontbekplevieronderzoek in Europa

- een onderzoek naar de grootte van broedende steltloperpopulaties in Europa

Ook coördineert de WSG-groep (namens verschillende nationale organisaties) het kleurmerken van steltlopers in en buiten Europa.

De WSG tracht zijn doelstelling te realiseren door de uitgave van een drie maal per jaar verschijnend tijdschrift (WSG-bulletin), het coördineren van specifieke projecten en het jaarlijks organiseren van een bijeenkomst.

Lidmaatschap

Zo'n 500 personen zijn lid. De meeste leden komen uit Groot-Brittannië, het land waar de Wader Study Group is opgericht in 1970. Nederland staat op de tweede plaats qua ledenaantal en van de zes bestuurszetels worden er twee door Nederlanders bezet.

Wilt u lid worden?

Dat kan natuurlijk!

Schrijf een briefje naar:

Petra de Goeij, Semarangstraat 31 hs, 1095 GB Amsterdam en u krijgt een lidmaatschapsformulier thuisgestuurd.

Wat krijgt u als u lid bent?

- ☐ Drie maal per jaar ontvangt u het Wader Study Group Bulletin. Het is een forum voor nieuws, opmerkingen, terugmeldingen, nieuwe vangst- en onderzoeksmethoden, artikelen en voorlopige of tussentijdse verslagen van onderzoeksresultaten. Daarnaast komen er Speciale Publikaties uit, die gratis worden toegestuurd.
- ☐ Enkele titels: - Waders breeding on wet grasslands - Proceedings of a Knot-workshop in Ribe - Human disturbance on waders in estuaries
- ☐ Elk jaar is er een bijeenkomst voor de leden, waarbij een ieder wordt uitgenodigd zijn of haar onderzoeksresultaten te presenteren. Deze bijeenkomsten vinden telkens in een ander land plaats. Volgend jaar zijn er bij uitsondering zelfs twee, één in Odessa en één in Hongarije.

■ Petra de Goeij, General Secretary, Wader Study Group (WSG), Semarangstraat 31 hs, 1095 GB Amsterdam.

Europees Parlement wil invoer exotische vogels aanpakken

Geïnspireerd door de wereldwijde afname van de rijkdom aan vogelsoorten heeft het Europese Parlement (EP) de Europese Commissie (EC) opgeroepen de import van uit de natuur afkomstige vogels voor de handel te verbieden. Dit en wat andere, deels achterhaalde argumenten, zijn te lezen in het onlangs uitgebrachte zittingsdocument (31 juli 1991) van het EP. Zo worden er importgegevens (uit 1988) vermeld die uitsluitend betrekking hebben op onder de CITES-conventie vallende soorten. CITES 'regelt' de handel in bedreigde soorten. Het ging toen om minstens 1.052.828 onder het verdrag geregistreerde vogelindividuen. In Nederland zou het dan gaan om 195.166 exemplaren en in België om 119.004 exemplaren. De werkelijkheid is dat de ingevoerde aantallen exotische vogels vele malen hoger zijn. Soorten vogels die onder het

CITES-verdrag vallen worden ook illegaal ingevoerd. Daarbij komt dan nog de legale en illegale import van vogels die niet onder het verdrag vallen. Bij de argumentatie van de oproep wordt onder meer vermeld dat een onderzoek in Senegal (1986) heeft aangetoond dat gemiddeld vijftig procent van de gevangen vogels sterft nog vóórdat zij aldaar worden geëxporteerd. Dit percentage is mijns inziens aan de lage kant. Daarbij komt nog dat gedurende de gehele handelslijn tot bij de hobbyist grote sterfte onder de vogels blijft optreden. Het EP neemt (terecht) aan dat het sterftepercentage dan de tachtig procent zal overschrijden. Het percentage mag niet als algemeen geldend gegeven worden gezien. Hier gaan de parlementariërs dan ook min of meer in de fout, want de verschillende soorten onderling en ook de periode van het jaar waarin wordt uit- of ingevoerd, maken verschil uit in de sterfte. Bovendien dient de periode van ten minste één jaar nadat de aviculturist een vogel aanschafft in de sterfterisico's te worden ingeschaald. Dit op grond van het feit dat in die tijd nog dingen (in etho- en fysiologisch opzicht) kunnen gebeuren die in relatie staan tot de gevangenneming. Daarbij komt nog een groep die niet komt tot voortplanting. Niet alleen omdat zij als individu in afzondering worden gehouden, maar ook omdat zij in ethologisch opzicht zijn gefrustreerd en tevens bloot hebben gestaan aan een genetische selectie.

In een interview in het NRC-Handelsblad (19 september 1991) met Quirinus van Dijk, voorman van de branche dierenspecialzaken (DIVEBO), wordt toegegeven dat de branche vol zit met elementen die niet met de tijd mee zijn gegaan. Daarnaast zijn 'er in dit vak 200 à 300 scharrelaars die zonder enige moraliteit te werk gaan.

Ze verdienen veel, maar dragen niets af aan BTW en belasting. Zonder dat de FIOD er iets aan doet, verdwijnen er zo miljoenen 'onder de tafel'.

Inmiddels is het zo dat in de vogelhouderij een toenemende tendens is ontstaan voor het fokken van vogels. Voor tal van uit- en inheemse soorten is 'aanvulling' van de gedomesticeerde populatie vanuit de natuur onnodig of zelfs ongewenst geworden. De geschiedenis en de ontwikkelingen rond de EG-Vogelrichtlijn hebben bewezen dat uit de hoek van de EG nauwelijks maatregelen kunnen worden verwacht die echt leiden tot het beoogde resultaat. Misschien wordt het tijd dat vogelbeschermers en natuurvrienden eens wat meer pragmatisch worden. Als bona fide aviculturisten en ibidem handelaren (surplusen van particulieren en bijvoorbeeld van dierenparken) moeten nu eenmaal worden verhandeld) het er samen overeen is, dat zij onheus worden bejegend als gevolg van het gedrag van mala fide handelaren en stropers, is het dan niet gewenst om tezamen met deze mensen de ongewenste praktijken aan te pakken? Nu lijkt het er meer op dat er een 'heilige oorlog' wordt gevoerd over standpunten die nu eenmaal niet verenigbaar zijn.

De natuur en met name de vogels worden de dupe van de dikwijls verbale en nog vaker papieren

woordenstrijd. Vergeet niet, vogelbeschermers hanteren al meer dan honderd jaar economische argumenten om het belang van de instandhouding van vogels in hun natuurlijke milieu te beargumenteren. Het accentueren van de overeenkomstige gezamenlijke belangen (en dus ook economische) is, gezien in het licht van de algemene wereldwijde problematiek, rond natuurbehoud, van groter en wezenlijker belang dan de continuering van een reeds lang achterhaalde richtingenstrijd. Vergeet ook niet dat, als de Europese Gemeenschap inderdaad de daad bij het woord zou voegen, er een harde kern blijft van steeds criminelere wordende en op bestelling leverende handelaren in schaarse goederen (waaronder zeldzame vogels). Vogelbeschermers en bona fide vogelhouders zouden om te beginnen bijvoorbeeld samen eens een campagne kunnen starten waarin wordt gesteld dat het ongewenst is vogels aan te schaffen die afkomstig zijn van wildvang! In Duitsland zijn zulke acties al goed op gang gekomen.

Pierre Maréchal.

Vogelreizen voor onze lezers

Ook in 1992 worden er weer vogelreizen georganiseerd voor onze lezers.

Van 6 maart tot en met 9 maart 1992 en van 13 maart tot en met 16 maart 1992 gaan wij opnieuw naar het Lac du Der-Chantecoq in de Franse landstreek Champagne om daar de Kraanvogels op te zoeken, die daar omstreeks die periode in enorme aantallen kunnen voorkomen. Trouwens op elke voorjaarsreis daarheen werden niet minder dan ruim 85 vogelsoorten waargenomen. De deelname is echter zeer beperkt.

Ook de reis naar de zeevogelkolonies (Jan van Gent, Zeekoet, Alk, Noordse Stormvogel, Papegaaiduiker, Rotsduif) in Yorkshire wordt wegens succes weer herhaald. Deze reis zal van 15 tot en met 20 mei 1992 plaatsvinden.

Van 2 tot en met 11 oktober 1992 wordt de lange tocht via Cap Gris-Nez en de Golfe du Morbihan, naar het Franse vogelreikeiland Ouessant (westelijk van Brest) ondernomen. Tijdens de najaarstrek wordt ook het eiland Rügen, gelegen in de voormalige DDR, bezocht. In die periode plegen er enorme aantallen Kraanvogels voor te komen. Deze reis vindt plaats van 16 tot en met 19 oktober 1992.

Nadere inlichtingen bij Jaap Taapken, 02154 - 20 303.

Nieuwe leiding Nederlandse Ringcentrale

Afgelopen zomer is A.J. van Noordwijk benoemd tot het nieuwe hoofd van de afdeling Populatiebiologie van Vogels ter opvolging van J.H. van Balen. Onder deze afdeling valt ook de Ringcentrale waarvan Van Noordwijk tevens de wetenschappelijke begeleiding op zich heeft genomen tot het moment dat er een nieuwe leider voor de Ringcentrale wordt aangewezen, als opvolger van de afgetreden P. Drent. Dit is echter afhankelijk van het ontstaan van een vacature bij de vogelafdeling.

Zie ook 'Het Vogeljaar' 37 (1): 31-32 & 59.

Van Hoytema-kalender 1902-1992

De eerste van een serie kalenders die Theo van Hoytema, nu negentig jaar geleden maakte, kunnen wij in 1992 opnieuw aan de wand hebben hangen. Twaalf lithografieën, uitgevoerd in veelkleuren-offset op formaat van 45 x 21 cm, bevatten afbeeldingen van onder meer een kraaiende witte haan, zingende Spreeuw, meeuwen aan het strand, hagedis, broedende vogel op nest, nest met jonge Merels, korenschoof, kakatoe, Konijntjes bij boomstronken, zwanen in herfstvijver, gehuifde Slechtvalken en kraaien op besneeuwde takken. Voor kunstzinnige mensen blijft de Van Hoytema-kalender een traditie om zelf te houden of cadeau te geven. Veel gevraagd in deze tijd en tegelijkertijd nostalgisch. Als bijzondere attentie bij deze negentigjarige ontvangt men als bijlage een afdruk van een litho van hagedis met heidplantjes waarvan het origineel door Van Hoytema in 1911 met de hand werd gesigneerd en opgedragen aan 'amico suo Vincent van Gogh' (aan zijn vriend Vincent van Gogh).

Van Hoytema-kalender 1992. Uitg. A.G. Schoonderbeek's Uitgeverijbedrijf, Jordaan 40, 1251 PD Laren N.-H. Prijs f 24,90.

Trekvogelmoord op de waddeneilanden

De meeste mensen kijken je verbaasd aan wanneer je vertelt dat in veel natuurreservaten in Nederland nog voor vermaak en tijdverdrijf wordt gejaagd.

Particuliere natuurbeschermingsorganisaties zoals 'Natuurmonumenten' en de meeste provinciale landschappen laten in ieder geval in een aantal natuurgebieden geen jacht toe. Staatsbosbeheer vormt hierop een uitzondering.

In alle reservaten van Staatsbosbeheer mag worden gejaagd conform de Jachtwet behalve op terreinen waar bijzondere natuurwaarden in het geding zijn, zoals rustgebieden voor kwetsbare soorten, slaapplekken voor watervogels en kwetsbare vegetatie.

In nationale parken, wetlands en reservaten die onder de Natuurbeschermingswet vallen, voor zover eigendom van Staatsbosbeheer, is jacht in principe toegestaan.

Staatsbosbeheer hanteert het zogenaamde 'wise use'-principe. Hiermee bedoelt men het verstandig gebruik van natuurlijke hulpbronnen. In de reservaten van Staatsbosbeheer worden recreanten via een uitgekend padenplan door de terreinen geloodst.

Een scala van verbods- en gebodsbepalingen moet voorkomen dat recreanten dieren veront- rusten of vegetatie verstoren. Wat voor de recreant verboden is, is voor de jager toegestaan. In de kuststreek en dus ook de eilanden Texel, Vlieland en Ameland, verhuurt het Staatsbosbeheer de jacht op een enkele uitzondering na. Een ergerlijke vorm van jacht is ondermeer de jacht op Houtsnippen.

Honderden Houtsnippen worden jaarlijks tijdens hun wintertrek alleen al op de eilanden geschoten. Bij plotselinge koude-inval kan het aantal

nog veel hoger zijn doordat er dagen achter elkaar op Houtsnippen wordt gejaagd.

Hoewel de trekvogelmoord in Italië ook in Nederland wordt veroordeeld, doen zich hier vergelijkbare toestanden voor. In de informatiecentra op de waddeneilanden krijgt de bezoeker de indruk dat natuurbescherming de hoogste prioriteit heeft en men er alles aan doet om verstoring van flora en fauna te voorkomen. Verzwegen wordt echter dat prachtige trekvogels louter voor het plezier mogen worden vermoord.

Is niet langzamerhand de tijd aangebroken dat de Nederlandse natuurbeschermingsorganisaties van de politiek eisen dat jachtverhuur in natuurreservaten niet langer wordt toegestaan?

■ Stichting Kritisch Faunabeheer, Amsteldijk-Noord 135, 1183 TJ Amstelveen.

Vierde Jan Nijkamplezing, 22 februari 1992

De Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV), vereniging voor veldbiologie, organiseert op zaterdag 22 februari 1992 de 4de Jan Nijkamplezing. Deze lezingen worden eens per twee jaar georganiseerd door het hoofdbestuur van de vereniging om fundamentele gedachtenwisseling over achtergronden en grondslagen van natuurbescherming en zijn maatschappelijke relevantie mogelijk te maken voor een forum van belangstellenden en van mensen die op politiek en bestuurlijk niveau het beleid mede beïnvloeden of bepalen.

Aan dit gebeuren is de naam Jan Nijkamp verbonden. Jan Nijkamp (1905-1982) heeft in grote mate bijgedragen aan de organisatie rond natuurstudie, natuurbescherming en natuureducatie. Hij was onder meer lid van het hoofdbestuur van de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie en van 1949 tot 1967 voorzitter van de KNNV.

Spreker zal zijn professor dr. K.H. Vooijs (oud-hoogleraar van de Vrije Universiteit, Amsterdam) over het onderwerp 'Natuurbescherming, omzien of vooruitkijken'.

Vervolgens zal professor dr. J.B. Opschoor (voorzitter Raad voor Milieu- en Natuuronderzoek) zijn visie geven op deze materie.

De 4de Nijkamplezing wordt gehouden in 't Veerhuis te Nieuwegein (eindpunt sneltram).

■ Voor inlichtingen over en uitnodigingen voor deze lezing: Bureau KNNV, Oudegracht 237, 3511 NK Utrecht, 030 - 314 797.

Bennekom wordt Hedel Abonnementenadministratie en expeditie verhuist

De familie Werkman is van Bennekom naar Hedel verhuist. Dit betekent dat Wim A. Werkman thans niet meer te Bennekom bereikbaar is. Zijn adres is per 3 oktober 1991 gewijzigd in Boterbloemstraat 20, 5321 PR Hedel, 04199 - 1967.

Door de verhuizing kan mogelijk enige vertraging van toezending zijn opgetreden, maar dit euvel zal zo spoedig mogelijk worden opgelost.